

Datum

2021-10-29

Diariernr (åberopas)

A388.387/2021

Saknr

000

Er referens

Ju2021/02425

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kommuner mot brott (SOU 2021:49)

Sammanfattning

Polismyndigheten tillstyrker att utredningens förslag genomförs. Genom ett lagstadgat ansvar för det brottsförebyggande arbetet tydliggörs kommunernas viktiga roll i det lokala arbetet. Särskilt viktigt är det att den föreslagna lagen innehåller konkreta skyldigheter för kommunerna såsom samordningsansvar samt framtagande av lägesbild och åtgärdsplan. Polismyndigheten delar utredningens uppfattning om att en ny lag, som innebär att både kommunerna och Polismyndigheten kommer ha ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete, bör ge goda förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av samverkan dem emellan. En utveckling av samverkan förutsätter emellertid informationsutbyte utan hinder av sekretess. Det är av största vikt att sådant informationsutbyte kan ske mellan kommuner och myndigheter samt kommunerna emellan.

Polismyndigheten lämnar vissa synpunkter på förslagen nedan.

Polismyndighetens synpunkter

En ny lag om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete (avsnitt 11)

Polismyndigheten instämmer med utredningen i att ett lagstadgat ansvar för kommunerna innebär ett tydliggörande av den viktiga roll som kommunerna har i samhällets brottsförebyggande arbete. Med ett lagstadgat kommunalt ansvar kan likvärdiga och mer strukturerade arbetssätt etableras i hela landet. Precis som utredningen anför behöver samhällets samlade insatser för att förebygga brott intensifieras och kontinuerligt utvecklas så att det brottsförebyggande arbetet bedrivs på ett så effektivt sätt som möjligt. Framför allt måste arbetet med att förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet stärkas. Här har kommunerna en mycket viktig roll då man i kommunala verksamheter som skola och socialtjänst har en möjlighet att på ett tidigt stadium fånga upp barn och unga om befinner sig i riskmiljöer. Ett annat viktigt område är förebyggandet av ekonomisk brottslighet. Det är mycket angeläget att kommunerna

rustar sig för att möta organiserad brottslighet av ekonomisk karaktär och att de inte utsätts för välfärdsbrottslighet.

Det är positivt att den föreslagna lagen innehåller konkreta skyldigheter för kommunerna såsom samordningsansvar samt framtagande av lägesbild och åtgärdsplan. På så sätt ökar förutsättningarna för att de brottsförebyggande åtgärder som kommunerna vidtar är anpassade till de lokala brottsproblemen och att det brottsförebyggande arbetet bedrivs på ett kunskapsbaserat och samordnat sätt. Den särskilda samordningsfunktionen som utredningen föreslår ska finnas i varje kommun, vars uppgift bland annat ska vara att utgöra kontaktpunkt för externa aktörer, kommer särskilt uppskattas av kommunpoliserna.

För Polismyndigheten är det brottsförebyggande arbetet en central del. För att åstadkomma en samhällsutveckling med minskad brottslighet och ökad trygghet förutsätts dock en väl fungerande samverkan med andra aktörer, exempelvis kommunerna. Kommunerna är redan idag mycket viktiga samverkanspartner för Polismyndigheten i det brottsförebyggande arbetet. En ny lag, som innebär att både kommunerna och Polismyndigheten kommer ha ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete bör dock ge goda förutsättningar för fortsatt positiv utveckling av samverkan.

I Polismyndighetens remissvar avseende betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47) påtalade myndigheten att socialtjänstens roll och ansvar i det brottsförebyggande arbetet behöver förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och plan- och bygglagen (2010:900) är exempel på lagar som innehåller bestämmelser om myndighetsutövning och som har stor betydelse för det lokala brottsförebyggande arbetet. Polismyndigheten anser att det vore värdefullt om dessa lagstiftningar kompletterades med ett tydligt brottsförebyggande perspektiv.

Lägesbild (avsnitt 11.3.1)

Enligt utredningen ska den föreslagna lagen inte innebära krav på en uttömmande och fullständig beskrivning av brottsligheten och dess konsekvenser. Utredningen menar ändå att det är viktigt att kartläggningen visar en så allsidig och heltäckande bild som möjligt utifrån de lokala förutsättningarna. Polismyndigheten instämmer i detta. Kartläggningen av den lokala brottsligheten och dess konsekvenser får inte enbart begränsas till statistik gällande anmälda brott. Inom kommunen återfinns mycket information om omständigheter som skulle kunna indikera framtida problematik med brottslighet, såsom exempelvis hög frånvaro och mobbning på vissa skolor. Polismyndigheten kan stödja kommunerna i arbetet med att ta fram den typen av indikatorer.

Enligt utredningens förslag ska kommunerna minst vartannat år uppdatera lägesbilden och följa upp åtgärdsplanen. Polismyndigheten har förståelse för att det måste finnas tid för kommunerna att arbeta med genomförandet av åt-

gärdsplanen, men menar ändå att uppföljningen bör ske varje år. Många brottsproblem förutsätter tidiga och ibland omedelbara åtgärder för att inte snabbt växa eller spridas till en nivå eller omfattning som kräver betydligt större resurser eller åtgärder i ett senare skede. En uppdaterad lägesbild vartannat år kan därför vara en alltför lång tidsperiod. Dessutom skapar en uppföljning på årsbasis bättre förutsättningar för ett gemensamt lägesbildsarbete med Polismyndigheten. Polismyndigheten tar fram sina operativa inriktningar varje år och det vore en klar fördel om de kommunala lägesbilderna gick i takt med de polisiära.

Informationsdelning (avsnitt 12.5)

Enligt utredningen förutsätter den föreslagna lagen inte att ett informationsutbyte sker avseende uppgifter om enskilda individer. Reglerna om sekretess- och dataskydd kommer därför inte aktualiseras. Som det får förstås kommer det innebära att det endast kommer finnas data på övergripande nivå att tillgå för inblandade aktörer när det gäller framtagande av lägesbilder samt för samverkan inom ramen för den föreslagna lagen. Samtidigt framgår det av utredningen att det i vissa kommuner, framför allt sådana som redan har ett välutvecklat brottsförebyggande arbete, finns önskemål om mer detaljerad information. Exempelvis efterfrågas det att personuppgifter inkluderas och lämnas med ett mer frekvent intervall än vad som behövs för att uppfylla den föreslagna lagens krav. I takt med att det lokala brottsförebyggande arbetet utvecklas vidare kan antalet kommuner med sådana önskemål förväntas öka. Utredningen förutspår dessutom att reformen kommer leda till att kommunerna vidtar flera brottsförebyggande åtgärder. Polismyndigheten instämmer i att ett sådant behov kan komma att öka. Exempel på den typ av detaljerad information som avses är adresser eller GPS-koordinater avseende anmälda brott samt s.k. ”hot spots” – uppgifter som Polismyndigheten har. Sådana uppgifter behöver kunna läggas in i dataprogram och samköras med information som kommer från kommunerna – allt för att få fram så bra gemensamma lägesbilder som möjligt. Med tanke på att Polismyndighetens och kommunernas behandling av personuppgifter inom ramen för brottsförebyggande arbete styrs av olika regelverk är det oklart om och hur sådan information kan utbytas.

Samverkan mellan olika aktörer är enligt utredningens bedömning, tillsammans med ett kunskapsbaserat arbetssätt, den kanske främsta nyckeln till ett mer effektivt brottsförebyggande arbete. Polismyndigheten vill här betona att informationsdelning är en förutsättning för att kommuner och myndigheter ska kunna samverka i brottsförebyggande frågor. För att den föreslagna regleringen ska få avsedd effekt och leda till att kommunerna vidtar flera brottsförebyggande åtgärder krävs att även information som omfattas av sekretess kan utbytas. Inte bara mellan kommuner och myndigheter, utan även kommunerna emellan.

Utvärdering (avsnitt 14.2)

Polismyndigheten bedömer att det är positivt att arbetet föreslås utvärderas av Statskontoret. För myndigheten är det särskilt intressant att följa upp vilken påverkan som regleringen fått på samverkan mellan kommunerna och Polismyndigheten. Utöver att följa upp och utvärdera själva reformen vore det, enligt Polismyndigheten bedömning, också av värde att utvärdera lokala åtgärder i någon form. Detta skulle bidra till att sprida goda exempel och till att utveckla det brottsförebyggande arbetet mot ett mer evidens- eller kunskapsbaserat arbete.

Ytterligare utvecklingsmöjligheter (avsnitt 14.3)

Polismyndigheten håller med om resonemanget gällande en framtida utveckling där alla offentliga aktörer får ett lagstadgat gemensamt ansvar för brottsförebyggande arbete.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Kommunerna är redan i dagsläget en viktig samverkanspartner för Polismyndigheten i det brottsförebyggande arbetet. Polismyndigheten håller med utredningen om att den nya reformen bör ge kommunerna och Polismyndigheten goda förutsättningar för den samordning och samverkan som ett effektivt lokalt brottsförebyggande arbete kräver. Samarbetet kommer att utvecklas i takt med kommunernas ökande engagemang. Utredningens förslag kommer därmed med stor sannolikhet att medföra en ökad arbetsinsats för polisen då den i allt större utsträckning behöver förse kommunerna med efterfrågad information som underlag till deras lägesbilder. Detta kommer medföra ökade kostnader för Polismyndigheten, även om omfattningen av dessa kostnader i dagsläget är svår att uppskatta.

Detta yttrande har beslutats av rikspolischefen Anders Thornberg. Vid den slutliga handläggningen har deltagit chefen för rättsavdelningen Gunilla Hedwall, polismästare Håkan Jarborg Eriksson och juristen Emilia Freij, föredragande.

POLISMYNDIGHETEN

Anders Thornberg

Emilia Freij

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli